

Zbyněk Fiala: Nebudte stádo

- Redakce CZ24 News | 27. března 2023

Do západních médií pronikají stále častěji úvahy o izolaci Západu v konfrontaci s Ruskem a Čínou a o bumerangovém efektu užívání dolaru jako zbraně. Titul jednoho takového britského analyticky orientovaného webu vyznívá ve smyslu „nevídané, neslýchané“, ale ono UnHeard lze přeložit i jako varování před chováním stáda.

Jak Rusko a Čína obešly Západ rozebírá příspěvek na britském názorovém webu UnHeard. Mimochodem, tento web velice zajímavě definuje své poslání. Cestu vpřed chce hledat orientací na komunitu, nikoliv pouze na individualismus. Zdůrazňuje roli odpovědnosti i práva, a taky smyslu a ctnosti namísto povrchního materialismu. Tou komunitou pak míní také debatní kluby, které se snaží budovat nad svým obsahem.

Následující příspěvek vznikl těsně před návštěvou čínského prezidenta Si Ťin-pchinga v Moskvě.

Země NATO v čele s USA se v uplynulém roce snažily přimět zbytek světa, aby poskytl Ukrajině vojenskou pomoc a současně uvalil na Rusko sankce v naději, že je tak budou izolovat. V obou případech se to většinou nepodařilo. Západní představitelé sice mohou poukázat na to, že nedávnou rezoluci OSN požadující stažení Ruska z Ukrajiny podpořilo 141 ze 193 zemí, ale mezi 32 zeměmi, které se zdržely hlasování, byly Čína, Indie, Pákistán a Jihoafrická republika – které samy o sobě představují přibližně 40 % světové populace.

Navzdory snahám Západu konflikt „globalizovat“, zmíněné sankce na Rusko uvalilo a vojenskou pomoc Ukrajině poslalo pouze 33 zemí – což představuje něco málo přes osminu světové populace. Byly to Velká Británie, USA, Kanada, Austrálie, Jižní Korea, Japonsko a EU – jinými slovy ty země, které jsou přímo pod sférou vlivu USA, což v mnoha případech zahrnuje významnou vojenskou přítomnost USA. Zbývající země, které tvoří téměř 90 % světové populace, odmítly následovat jejich příkladu. Válka ve skutečnosti posílila vztahy Ruska s řadou významných nezápadních zemí včetně Číny a Indie a urychlila vznik nového mezinárodního řádu, v němž je to Západ, kdo vypadá stále izolovanější, nikoli Rusko.

Od invaze Čína obrovsky zvýšila nákupy ruské ropy, plynu a uhlí, zatímco opačným směrem vyváží mnohem více strojů, průmyslových výrobků a špičkové elektroniky; vzájemný obchod se zvýšil o více než 30 %. Obě země se také zavázaly k významným investicím a infrastrukturním projektům prostřednictvím Šanghajské organizace pro spolupráci, největšího regionálního uskupení na světě z hlediska geografického rozsahu a počtu obyvatel, které zahrnuje také Indii, Pákistán, Írán a všechny hlavní středoasijské státy. V důsledku západních sankcí byly navíc nuceny spoléhat se na platby v rublech a jüanech namísto dolaru, což posílilo status jüanu jako rezervní měny.

Čínský prezident Si Ťin-pching nedávno nezvykle ostře pokáral politiku USA, v níž obvinil Washington z účasti na kampani za potlačení Číny: „Západní země v čele s USA proti nám provádějí všestranné zadržování, obkličování a potlačování, což přináší bezprecedentně vážné problémy pro rozvoj naší země,“ citovala jeho slova státní média. Vidíme tak výrazný odklon od tradičně rozvážného přístupu Číny. Následoval po zveřejnění neobvykle kritického dokumentu čínského ministerstva zahraničí s názvem Hegemonie USA a její nebezpečí, v němž se uvádí, že Amerika jedná „s cílem zasahovat do vnitřních záležitostí jiných zemí, usiluje o hegemonii, udržuje ji a zneužívá, podporuje podvrtnou činnost a infiltraci a svévolně vede války, čímž poškozují mezinárodní společenství.“

Problémem pro USA a Západ je, že toto poselství začíná rezonovat po celém světě.

Například deník The Washington Post minulý měsíc připomněl výročí války na Ukrajině zveřejněním série rozhovorů s lidmi v Jihoafrické republice, Indii a Keni a dospěl k závěru, že mají „hluboce ambivalentní pohled na konflikt, který se nezabývá ani tak otázkou, zda Rusko udělalo chybu, když provedlo invazi, jako spíše současnou a historickou záští vůči Západu.“

<https://unherd.com/2023/03/how-russia-and-china-overtook-the-west/>

Americký politolog Fareed Zakaria si všímá uvedeného problému ohrožené hegemonie z ekonomické stránky, když v názorové rubrice Washington Post napsal příspěvek **Dolar je naše supervelmoc a Rusko a Čína jej ohrožují.**

Nejzajímavější výsledek tří denního summitu mezi Vladimírem Putinem a Si Ťin-Pchingem přitáhl omezenou pozornost médií. „Jsme pro použití čínského jüanu pro dohody mezi Ruskem a zeměmi Asie, Afriky a Latinské Ameriky.“ Jak druhá největší ekonomika světa, tak největší vývozce energie se tedy aktivně snaží oslabit dominanci dolaru jako kotvy mezinárodního finančního systému. Uspějí?

Dolar je americká supervelmoc. Dává Washingtonu bezkonkurenční ekonomické a politické svaly. Spojené státy mohou jednostranně uvalit sankce na cizí země a bránit jim ve spolupráci s velkou částí světové ekonomiky. A když zase Washington bezstarostně utrácí, může si být jist, že zbytek světa si jeho dluh koupí, obvykle ve formě pokladničních poukázek.

Nicméně to, že Washington celá desetiletí používá dolar jako zbraň, přiměla mnoho významných zemí ke hledání způsobů, jak zajistit, aby se nestaly příštím Ruskem. Podíl dolaru na světových rezervách centrálních bank klesl ze zhruba 70 procent před 20 lety na necelých 60 procent dnes a neustále klesá. Evropané a Číňané se snaží vybudovat mezinárodní platební systémy mimo systém SWIFT ovládaný dolarem. Saúdská Arábie koketuje s myšlenkou stanovit ceny své ropy v jüanech. Indie vypořádává většinu svých nákupů ropy z Ruska v nedolarových měnách. Digitální měny, které zkoumá většina národů, mohou být další alternativou, ostatně čínská centrální banka ji už vytvořila. Všechny tyto alternativy zvyšují náklady, ale posledních několik let nás mělo naučit, že národy jsou připraveny zaplatit za své politické cíle.

Roste zájem o náhradní měnu za dolar, ale takovou tu nenajdeme. Jako pravděpodobnější scénář se jeví tisíceré drobné omezování role dolaru, a to by mohlo tuto měnu oslabit.

Američtí politici si zvykli utrácet, jako by na schodku vůbec nezáleželo. Veřejný dluh vzrostl téměř pětinásobně z 6,5 bilionu dolarů před 20 lety na dnešních 31,5 bilionu dolarů. Fed řešil sérii finančních krachů masivním zvětšením své rozvahy, až dosáhla dvanáctinásobku ze 730 miliard dolarů před 20 lety na dnešních 8,7 bilionu dolarů. A to všechno díky jedinečnému postavení dolaru. Pokud bude slábnout, Amerika bude čelit zúctování jako nikdo předtím.

<https://www.washingtonpost.com/opinions/2023/03/24/us-dollar-strength-russia-china/>

Oba příspěvky jsou krácené, odkazy nabídnou originální znění.

Americké volné zacházení s dolarem se začíná znovu stupňovat. Náklady bankovní krize, která neskončila, jsou větší, než stála záchrana bank na začátku finanční krize 2008. Vedle toho prezident Joe Biden zahájil intenzivní hospodářskou politiku na podporu digitalizace a dekarbonizace, která má podle kongresových analýz stát v příštím desetiletí nikoliv několik nízkých stovek miliard dolarů, které už byly schváleny, ale spíše půldruhého bilionu dolarů.

Zároveň se vynořil nový problém - válka na Ukrajině je delší a dostupné zbraně pro pomoc jsou

vyčerpány, stejně jako munice. Mohl by to řešit nesmírně nákladný přechod průmyslu na válečný režim, ale prezident Biden má svázané ruce extrémně nízkou popularitou. V nadcházejícím volebním cyklu bude pod tlakem Donalda Trumpa, který chce tuto válku okamžitě ukončit.

Svět je na prahu zásadních změn, které neovlivníme. Jinou věcí je, že nás mohou zaskočit. Možná bychom měli taky - jako UnHeard - ustavovat debatní kluby, které by probíraly to, o čem se zatím nemluví. Kluby, které by občana vytrhly ze sevření stáda, stáda s klapkami na očích „boje proti dezinformacím“, který je neodlišitelný od boje proti informacím.

AUTOR: Zbyněk Fiala

[ZDROJ](#)